

รายงานความก้าวหน้า การดำเนินงานตามมติสมัชชาสุขภาพ

ข้อ 1 สร้างความเป็นธรรมของสิทธิประโยชน์บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข โดยมีกลไกทบทวนปรับปรุงต่อเนื่อง มีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและผู้แทนองค์กรด้านคนพิการ (มติ๕.๑๐)

ผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้น

ทั้ง 3 กองทุนได้จัดสรรอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่า อุปกรณ์ที่เบิกได้ มีความแตกต่างกันเล็กน้อย

ปัญหาและอุปสรรค

ยังมีความเหลื่อมล้ำของการให้บริการทางด้านสุขภาพของคนพิการ เพราะ ยังมีความแตกต่างกันในการปฏิบัติ โครงสร้างการบริหารของทั้งสามกองทุนมีความแตกต่างกัน การสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องช่วยฯ ยังไม่เป็นระบบ การเข้าไม่ถึงบริการของคนพิการ

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการจัดทำระบบการประมวลผลการสนับสนุนอุปกรณ์ฯ สร้างกลไกและความเชื่อมโยงของการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ กำหนดทิศทางการสร้างความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิประโยชน์ของคนพิการ กระทรวงสาธารณสุขปรับปรุงโครงสร้างและหน้าที่การทำงาน วางแผนและลงทุนด้านโครงสร้างและอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ เพื่อรองรับบริการ จัดทำฐานข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงและสามารถใช้ร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง มีการติดตามและตรวจสอบการเบิกจ่ายอุปกรณ์ฯ และพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มความรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 2 เร่งรัดตรวจสอบ ปรับปรุง กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ขจัดอุปสรรคในการเข้าร่วมจัดบริการฯ คนพิการ ขององค์กรคนพิการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มติ๕.๑๐)

ผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

มีการออกระเบียบต่างๆ ให้จัดตั้งศูนย์บริการคนพิการ และกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพระดับจังหวัด เพื่อจัดบริการทางการแพทย์ที่

จำเป็นและสนับสนุนอุปกรณ์ฯ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนากระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพของหน่วยบริการทุกระดับ มีการเข้าร่วมจัดบริการขององค์กรคนพิการเป็นรายโครงการ (project-based)

ปัญหาและอุปสรรค

ยังมีปัญหาเรื่องการดำเนินงานและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคทำให้องค์กรคนพิการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถเข้ามาร่วมจัดบริการได้

ข้อเสนอแนะ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) ร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ควรวิเคราะห์ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องทุกระดับ และให้ข้อเสนอแนะการแก้ไขข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน และ พัฒนาแนวทางการดำเนินงาน (guideline) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมจัดบริการให้กับคนพิการได้ พัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพที่จำเป็นต่อสุขภาพระดับจังหวัด

ข้อ 3 ขอให้สปสช.สนับสนุนหน่วยงานต่างๆ ร่วมจัดบริการในรูปแบบรายโครงการให้ครอบคลุมทุกประเภทความพิการ (มติ ๕.๑๐)

ผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

สปสช.เปิดให้มีการร่วมจัดบริการในรูปแบบรายโครงการสำหรับทุกประเภทความพิการแล้ว แต่มีเครือข่ายองค์กรความพิการบางประเภทยังไม่สามารถร่วมจัดทำโครงการ และยังขาดรูปแบบการจัดบริการที่ชัดเจน

ปัญหาและอุปสรรค

องค์กรคนพิการยังขาดศักยภาพในการทำงานร่วมกับสปสช.

ข้อเสนอแนะ

สปสช.ควรปรับเกณฑ์ขั้นต่ำตัวชี้วัดระดับเขตเป็นมากกว่า 3 ประเภท หรือทุกประเภทความพิการ และพัฒนาศักยภาพขององค์กรคนพิการ และคนพิการทุกประเภทความพิการให้สามารถมาร่วมจัดบริการได้

ข้อ 4 บูรณาการประเด็นการพัฒนาสุขภาพคนพิการกับแผนพัฒนาฯคนพิการระดับจังหวัด ให้สอดคล้องกับระดับชาติ (มติ๓.๒) และจัดสรรงบประมาณตามแผนพัฒนาฯคนพิการระดับจังหวัดอย่างเป็นระบบ (มติ๓.๒)

ผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด มีหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจังหวัด ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ จัดสรรงบประมาณในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจังหวัดอย่างเป็นระบบ

ปัญหาอุปสรรค

ยังปฏิบัติงานไม่ครบตามแผน โดยเฉพาะประเด็นสุขภาพคนพิการ ยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ยังไม่มีแผนในการสนับสนุนการใช้งบประมาณ ยังไม่สามารถประเมินได้ว่า หลังจากมีการจัดสรรงบประมาณลงไปแล้ว คุณภาพชีวิตของคนพิการดีขึ้นหรือไม่

ข้อเสนอแนะ

ส่งเสริมศักยภาพของคณะกรรมการฯระดับจังหวัด ขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างต่อเนื่อง บูรณาการทรัพยากรจากหน่วยงานอื่นๆ พัฒนารฐานข้อมูลความต้องการของคนพิการและมีการใช้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายองค์กรคนพิการระดับจังหวัดให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน

ข้อ 5 สนับสนุนกลไกวิชาการและเครือข่ายฯศึกษาสาเหตุและติดตามการปฏิบัติตามกฎหมายและนโยบายรัฐบาล (มติ๓.๒) และมีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตฯคนพิการ (มติ ๓.๒)

ผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการวิจัย และมีการนำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปปรับปรุงการบริการสำหรับคนพิการ

ปัญหาและอุปสรรค

ยังไม่มีกลไกการบริหารงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ องค์ความรู้ที่ได้ยังไม่ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย

ข้อเสนอแนะ

ทบพวทนกลไกที่มีอยู่และพัฒนากลไกการดำเนินงานวิจัยร่วมกัน สนับสนุนให้มีนักวิจัยเพิ่มมากขึ้น และมีการพัฒนาโจทย์วิจัยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ นำสิ่งที่ได้จากงานวิจัยเข้ามาพัฒนาการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ของหน่วยงานต่างๆ

ข้อ 6 เร่งประกาศใช้แนวทางการดำเนินงานตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ พ.ศ.๒๕๕๒ เพื่อส่งเสริมบริการตามม.๒๐(๑) ของพรบ.ส่งเสริมและพัฒนาฯคนพิการพ.ศ.๒๕๕๐ โดยเร็วที่สุด (มติ๕.๑๐)

ผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

มีประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552 โดยศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูที่มีบทบาทในการดูแลคนพิการทุกประเภท และประสานงานร่วมกับกรมสุขภาพจิต

ปัญหาและอุปสรรค

มีการดำเนินการตามประกาศฯได้เพียงบางส่วน เพราะยังติดขัดที่บางข้อของประกาศฯ (ข้อ 3 และ ข้อ 4) ยังไม่สามารถให้บริการได้ครบทุกจังหวัดและครบทุกสิทธิประกันสุขภาพ และทุกประเภทความพิการ

ข้อเสนอแนะ

กระทรวงสาธารณสุขควรเป็นเจ้าภาพหลักในการบริหารจัดการให้คนพิการทุกประเภทได้รับสิทธิครบตามประกาศ ปรึกษากระทรวงการคลังเพื่อแก้ปัญหาเรื่องการเบิกจ่ายเพื่อสนับสนุนการให้บริการ ศูนย์สิรินธรควรสื่อสาร และทำความเข้าใจกับองค์กรคนพิการ พัฒนาระบบติดตาม และน่าจะเชื่อมโยงไปกับเรื่อง service plan ควรมีการวิจัยและสนับสนุนการให้บริการอย่างเป็นระบบ และควรประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ (economic evaluation) ด้วย ควรให้องค์กรคนพิการหรือองค์กรผู้ปกครองสามารถให้บริการบางอย่างได้ มีการจัดทำระบบการให้บริการ เพื่อป้องกันการเบิกของซ้ำซ้อน และตรงตามความต้องการ

ข้อ 7 จัดทำแผนพัฒนาระบบบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการแพทย์/พัฒนาศักยภาพสถานบริการ เร่งผลิตและกระจายกำลังคนให้เหมาะสม (มติ๓.๒) กำหนดตัวชี้วัดระดับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง M&E ต่อเนื่องอย่างน้อย ๕ ปี (มติ๓.๒)

ผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

ปีงบประมาณ 2556 มีการจัดทำ “แผนพัฒนาการดูแลสุขภาพคนพิการ ฉบับที่ 1 พ.ศ.2557-2559 กระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายพัฒนาระบบบริการด้านสุขภาพผ่าน Service plan กรมการแพทย์ ได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพหลักในกลุ่มวัยผู้สูงอายุและผู้พิการ และมอบหมายให้ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูฯ เป็นหน่วยวิชาการรับผิดชอบงานด้านคนพิการ อยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมในการพัฒนาแผนการดูแลสุขภาพคนพิการเพื่อต่อยอดเป็น Service plan ด้านสุขภาพคนพิการ ร่วมกับเขตบริการสุขภาพ มีการพัฒนาตัวชี้วัดได้แก่ คลินิกผู้สูงอายุและคนพิการคุณภาพ คนพิการทางการเคลื่อนไหว (ขาขาด) ได้รับบริการอุปกรณ์เครื่องช่วยการเคลื่อนไหวตามความเหมาะสม และกำลังจะมีการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงบริการระหว่างโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน

ปัญหาและอุปสรรค

ยังไม่มีมีการวิเคราะห์และหาความต้องการด้านกำลังคนด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ในระดับชาติ ยังไม่เห็นตัวชี้วัดความพิการประเภทอื่น จากกระทรวงอื่นที่ไม่ใช่กระทรวงสาธารณสุข ยังไม่เห็นตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้นมาจะสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเชิงระบบ ยังมีการดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่องเนื่องจากเปลี่ยนผู้รับผิดชอบงานบ่อย

ข้อเสนอแนะ

วิเคราะห์ความต้องการบุคลากรด้านการฟื้นฟูทางการแพทย์ ก่อนที่จะมีการทำแผนการผลิตบุคลากรอย่างเหมาะสม ในการศึกษาเรื่องระบบบริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ต้องศึกษาให้ครอบคลุมอย่างเป็นระบบ ควรทำตัวชี้วัดที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงระบบได้

ข้อ 8 แต่งตั้งคณะกรรมการสุขภาพคนพิการ เชื่อมประสานภาคีฯ จัดสมัชชาเฉพาะประเด็น ขับเคลื่อนติดตามจัดการความรู้ (มติ ๓.๒) ประสานสนับสนุนการดำเนินงานตามมติสมัชชาฯ ครั้งที่ ๓ และติดตามความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรค ต่อสมัชชาฯ (มติ ๕.๑๐) รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๕ ๗ และ ๙ (มติ ๓.๒)

ผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสุขภาพคนพิการแล้ว และมีคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง มีการจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการจัดทำองค์ความรู้ด้านความพิการ/คนพิการ จัดทำรายงานความก้าวหน้าตามมติสมัชชา ประเด็นความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพคนพิการ แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำกรอบความคิด ขอบเขต กระบวนการขับเคลื่อน และแนวทางยกร่าง แผนยุทธศาสตร์ การสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ ทางสติปัญญา ออทิสติก และการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ฝ่ายเลขาคณะกรรมการสุขภาพคนพิการ (ศูนย์สิทธิรณรงค์เพื่อการพัฒนาฯ สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย และสถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ) ทำ after action review ของคณะกรรมการสุขภาพคนพิการ เพื่อประเมินการทำงานของคณะกรรมการสุขภาพคนพิการ และวางแผนการดำเนินงานต่อไป